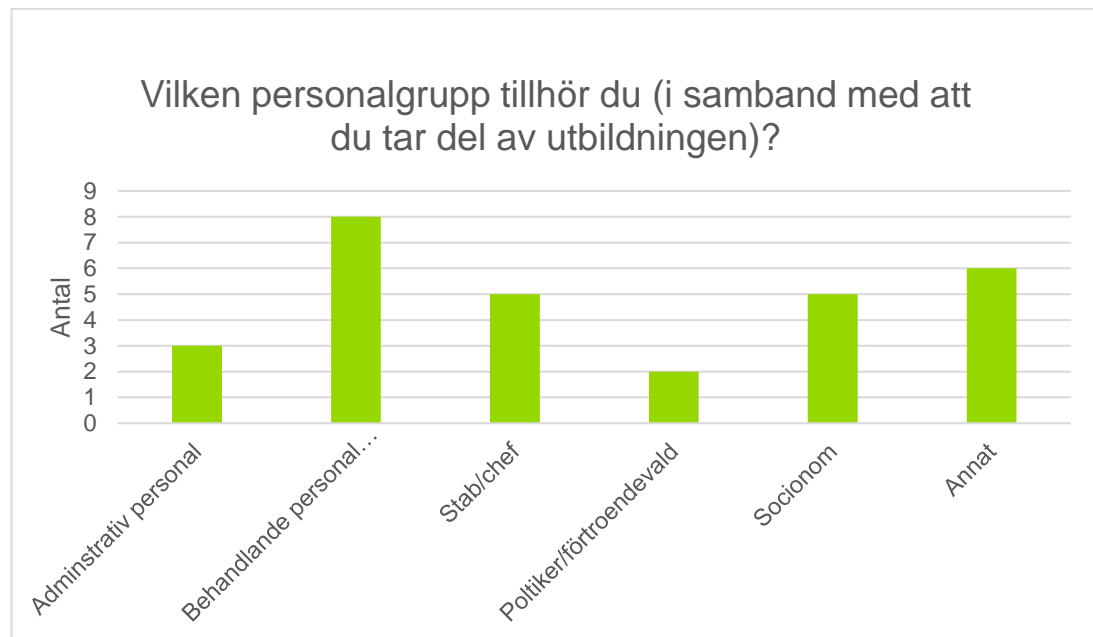

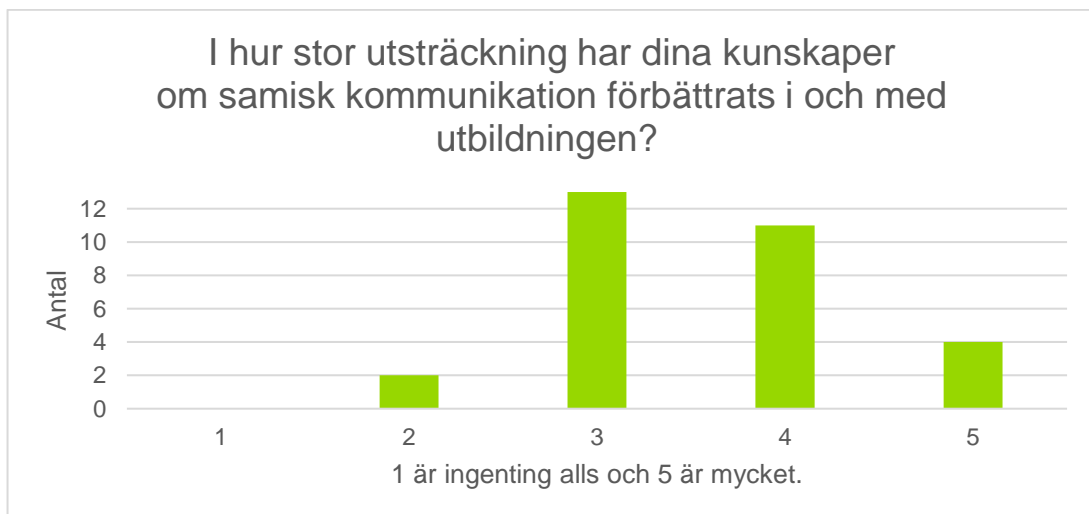
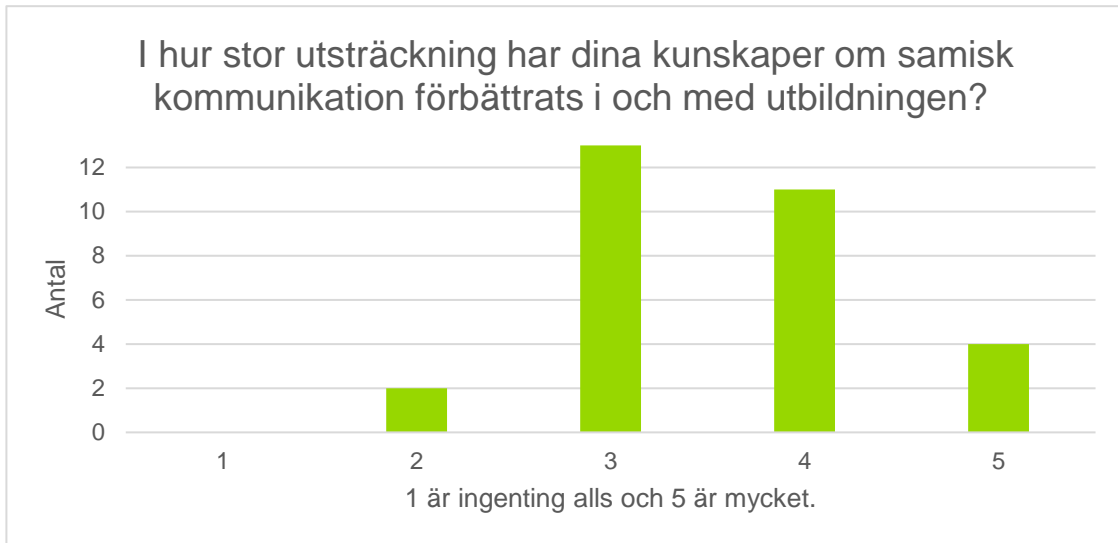
Bilaga 5. Utvärdering SANKS, dag 1

Fokus på kommunikation och samisk kultur-och sjukdomsförståelse.

Antal deltagare totalt: 37 st + 17 st = 54 st

Totalt 30 st deltog i utvärderingen av totalt 54 st som deltog i utbildningen.

Vad är det viktigaste som du tar med dig ifrån föreläsningen? Specificera gärna utifrån ditt arbete.

- "vikten av individuellt kulturanpassat samtal i mötet i vården samt kunskap/insikt om den egna/behandlarens kulturens normer"

- "Jag tyckte det var väldigt intressant att höra vilka olika specialiteter som arbetar inom SANKs och den flexibilitet de kan erbjuda för den samiska patienten och familjen. Tar också med mig av den aktuella situationen idag där det fortfarande är stor brist på samisk språkig vårdpersonal, att det saknas skolböcker på samiska mm. Glädjande var att flera samer nu ändå vågar och vill söka sig tillbaka till sina ursprungs rötter. Det är många tankar jag kommer bära med mig, och ta med mig tillbaka till min arbetsplats och se om vi på ngt sätt i vår verksamhet kan förtydliga detta med inbjudande kommunikation. Tänker på de tips som framgick under gårdagens föreläsning. "ex, samisk flagga på kontoret, halsduk mm"

- "Att kulturen hade så stor betydelse för sjukdomsförståelsen"

- "Vikten av att ha egna kunskaper för att undvika "exotifiering"."

- "Känslan av att bli berörd, att vilja utveckla och öka kompetensen hos medarbetare i organisationen. Hitta former för att fånga och tillgodose behov. Säkra minoriteternas rättigheter och påtala kommunens skyldigheter. Nu vill jag bara jobba vidare :-)"

"Att jag behöver mer kunskap. Att gå den här utbildningen är en bra början, men det är bara att skrapa på ytan när det gäller att förstå en hel kultur. Mer specifikt tar jag med mig att det viktigaste är bemötandet, att vara öppen för andra kulturer (inte bara den samiska) och bygga upp ett förtroende gentemot medborgaren/patienten. Små tips om att vi kan ha samiska skyltar och samisk konst för att uppmuntra till samtal var också värdefullt."

"Har en större förståelse för den samiska kulturen och det bemötande som samer kan ha mött tidigare inom vården. "

"Kring familjens betydelse för stöttning runt en patient. Att vara med lyhörd för svårigheterna att följa given regim pga livsstilen/arbetsuppgifter. Att den psykiska bördan iom "ärvda" trauman kan vara så stor och ha sån stor

påverkan på ens mående idag.”

”kunskap om samisk identitet och språkets betydelse”

”En bättre förståelse av den samiska kulturen och hur viktig kommunikationen är i mötet, förstår vilken svår situation som kan uppstå vid sjukdom. Saknat denna kunskap och ställer mig undrande till varför vi inte fick mera kunskap om samisk kultur och historia i skolan. Tycker detta skulle vara obligatoriskt.”

”Internaliserad rasism”

”Ökad Kunskap om hur samers levnadsvanor kan påverka beteenden vid demenssjukdom
- Kulturförståelsen var en ögonöppnare för mig. Jag hade väldigt lite kunskaper innan och hela utbildningen var för mig oerhört värdefull.”

”Bemötande och erkännande”

”Dels det historiska traumat och hur det fortfarande påverkar i generationer framåt. Dels inspiration av den välutvecklade vården som finns hos SANKS och ffa när det gäller inläggande behandling, som blir mer intensiv och fokuserad, samtidigt som den verkar ske utan den fördröjning och köer som många i svensk vård (ffa psykiatri) vittnar om.”

”hur svårt det är att både vara engagerad och intresserad i personen jag möter och samtidigt så lyhörd att jag inte på något sätt kränker personens integritet eller ”kommer för nära” Som personligt ombud blir vi ofta väldigt delaktiga i mest allt som rör våra klienter, ett vackert och ansvarsfyllt uppdrag. Vi får lära oss att bära med öppen hand”

”Förståelse och kunskap om hur nära i tid människor har varit med om såna övergrepp, medvetenheten om att vi möter människor som fortfarande är märkta av dem.”

”För mig blev det omvälvande att få mer förståelse kring det förtryck som samer utsatt för genom historien och fortsatt blir utsatt för. Att ha en större förförståelse för att det kan vara så att man inte vill söka vård/hjälp av ”staten” som historiskt behandlat oss så illa. Och förståelsen för att det i en familj kan vara olika synsätt på om det är ”okej” eller inte att söka vård.”

”Att möta patienten i sin identitet som same utan att samtidigt göra det till något exotiskt.”

”Att det kan finnas mycket att tänka på i mötet med personer med samisk bakgrund”

Övriga tankar/idéer/feedback om utbildningen:

” Hade jag inte genomfört e-utbildningen på saba claud samt i våras då vi genomförde en konferens om samisk hälsa där vi delgavs mycket information så hade jag inte hängt med på gårdagens föreläsning. För mig igår blev det fördjupad insikt. Tycker föreläsarna var tydliga även om det ibland var ngt ord jag inte hängde med på, men inget som påverkade helhetens budskap. Tycker upplägget var bra med lagom pausbrytning. Tack! Ser fram emot steg II.”

” Bra förmedling av grundkunskaper inom alla tre områden”

” Mycket bra innehåll som berörde. Verkliga exempel är mycket uppskattat. Jag hade gärna kunnat avsätta mer tid för att få höra fler både bra och dåliga exempel från verkligheten.”

” Väldigt berörande och matnyttigt”

” Otroligt givande och tydliggör varför likvärdig vård inte är detsamma som lika vård!”

" Duktig och engagerande föreläsare"

" Mycket bra utbildning generellt. Bra att den var digital."

" Mycket kompetenta föreläsare! Kanske kunde man spela in föreläsningar så att de blir mer lättillgängliga för t ex vårdpersonal?"

" så nödvändig och smärtsam"

" Man pratar mycket om hur man inte vill bli bemött, hade varit bra med att få mer konkreta förslag på hur man VILL bli bemött om vi som arbetar med personerna inte har så mycket erfarenhet och kompetens om samers kultur och ursprung. Hur kunna fråga om saker som man tror kan vara relevanta utan att uppfattas som nyfiken. Om okunskapen finns där (även om den nu är mindre än innan) så kan vi ju inte låtsas att vi vet mer än vi vet. "

" Jätteintressant utbildning. En ögonöppnare. Trodde att jag hade "bra koll" på det historiska läget men känner att jag inte hade bra koll på hur det påverkar personer genom generationerna."